

Vilniaus žemaičių kultūros draugija. 2018 metai

2018 m. vasario 16 d. Lietuvoje iškilmingai buvo paminėtas Valstybės atkūrimo 100-metis, kovo 22 d. – filosofo, rašytojo, publicisto, kultūros veikėjo Vilhelmo Storostos-Vydūno 150-osios gimimo metinės. Plataus atgarsio šalyje sulaukė ir Lietuvos skautų judėjimo 100-metis. 2018-aisiais buvo pažymimas ir Trakų Dievo Motinos, Lietuvos Globėjos, paveikslo karūnavimo 300 metų jubiliejus, kovo 6-ąją Lietuvos karininko, rezistento, partizanų vado, brigados generolo Adolfo Ramanausko-Vanago 100-osios gimimo metinės. Rugsėjo 29-ąją sukako 100 metų kaip gimė vienuolis kapucinas, kunigas, pamokslininkas, Lietuvos pasipriešinimo sovietinei okupacijai dalyvis Tėvas Stanislovas (Algirdas Mykolas Dobrovolskis), birželio 3-ąją – 30 metų, kai buvo išrinkta Lietuvos Persitvarkymo Sąjūdžio iniciatyvinė grupė, pradėjusi visuomeninį Lietuvos nepriklausomybės atkūrimo judėjimą. 2018-aisiais Lietuva minėjo ir Lietuvos katalikių moterų sąjungos šimtmetį, o spalio 28-ąją – žymaus XIX a. švietėjo, istoriko, tautinio atgimimo ideologo Simono Daukanto 225-ąsias gimimo metines. Visos šios sukaktys buvo prisimintos ir gražiai paminėtos Vilniaus žemaičių kultūros draugijoje (toliau – VŽKD, draugija, Vilniaus žemaičiai).

Nuotraukoje (iškairės): Anicetas Jonutis, Alvydas Strička, Undinė Teišerskienė, Dalia Dirgėlienė ir Evaldas Vyčinas. 2018-02-20

SAUSIO 16 d. įvyko VŽKD ataskaitinis-rinkiminis susirinkimas. Jo metu draugijos veiklos ataskaitą pateikė VŽKD pirmininkas Alvydas Strička, finansinę ataskaitą – Virginija Stanislava Bumblienė, Revizijos komisijos ataskaitą – Irena Birutė Demskienė, 2016 ir 2017 m. parengtus draugijos metraščius pristatė jų sudarytoja Danguolė Guobienė (rengiant metraščius jai tais metais daugiau talkino Alvydas Strička, prof. Alfonsas Tekorius, Regina Matonienė ir Valentina Jakimavičienė). Patvirtintus teigiamai įvertintas ataskaitas, buvo iš-

Daugelį metų VŽKD veikloje aktyviai dalyvauja Aldona Agota Bazienė. 2018-01-16

rinkta nauja VŽKD taryba ir Revizijos komisija. Į VŽKD Tarybą išrinkti: Aldona Agota Bazienė, Virginija Stanislava Bumblienė, Valentina Jakimavičienė, Virginijus Jocys, Albertas Laurinavičius, Aldona Markūnienė, Regina Matonienė, Bonifacas Vengalis ir Alvydas Strička. Į Revizijos komisiją išrinktos: Janina Asminavičienė, Irena Daškevičienė, Angelina Oriendaraitytė-Liaudanskienė. Tą patį vakarą įvyko ir VŽKD naujosios tarybos posėdis. Jo metu dar dvejimėms metams VŽKD pirmininku išrinktas Alvydas Strička.

Antrojoje renginio dalyje vyko tradicinė žemaitiška vakaronė, kurios metu muzikavo Albertas Juozas Liubinavičius. Tą vakarą pagal tradiciją gražiai buvo pasveikinti varduvininkai, sausio mėnesį gimusieji bei jubiliejus švenčiantys žemaičiai. Tokia jubiliatų, varduvininkų pagerbimo tradicija buvo išlaikyta visus 2018-uosius metus.

SAUSIO 21 d. Signatarų namuose Vilniuje vyko iškilminga ceremonija, kurios metu buvo atidaryta į Lietuvą iš Vokietijos atvežto, kauniškio prof. Liudo Maželio surasto Lietuvos Nepriklausomybės paskelbimo (1918 m. vasario 16-osios) Akto paroda. Renginyje aktyviai dalyvavo ir VŽKD nariai.

VASARIO 20-ąją vyko teminis draugijos kultūros vakaras „Nuo Simono Daukanto iki šių dienų“, skirtas Lietuvos Nepriklausomybės 100-mečiui. Šio vakaro svečias buvo prof. Alfonsas Eidimtas, koncertavo folkloro ansamblis „VISI“ (vad. Evaldas Vyčinas). Renginį visi susirinkusieji iškilmingai pradėjo kartu giedodami Vinco Kudirkos „Tautišką giesmę“. A. Eidimtas pristatė naujausią kolektyvinę monografiją „Lietuvos istorija kiekvienam“ ir anksčiau išleistus svarbiausius savo parašytus veikalus, istorinių romanų trilogiją, papasakojo apie diplomato darbo specifiką. Renginio metu buvo pagarsinta, kad keturiems ilgamečiams ir aktyviems draugijos nariams – Anicetui Jonučiui, prof. Alfonsui Tekoriui, Ipolitui Petrošiui ir Povilui Saudargui yra suteikiami Žemaičių kultūros draugijos Garbės narių vardai. Jiems įteikti vardiniai Žemaičių kultūros draugijos Garbės narių pažymėjimai. Na o „Žemaičių pasas“ (VŽKD nario pažymėjimas) tą dieną po priesaikos įteiktas Ritai Rimdžiūtei. Vakaro metu koncertavo Evaldo Vyčino vadovaujamas folkloro ansamblis „VISI“, susirinkusiuosius nudžiuginęs

(Nukelta į 50 p.)

Kalba prof. Alfonsas Eidimtas. 2018-02-20

VŽKD narių priesaikos žodžius skaito Irena Kazakauskaitė ir Aksenija Zubovaitė. Pirmas iš kairės – VŽKD pirmininkas Alvydas Strička. 2018-03-20

Žemaičių kalvarijos Kalnų maldas ir giesmes gieda Vilniaus arkikatedros Senųjų giesmių ansamblis (vad. Janina Bukantaitė). 2018-03-20

Koncertuoja šiluviškiai. 2018-04-17

puikia istorinių dainų programa.

KOVO 9 d. būrys draugijos narių dalyvavo Lietuvos mokslų akademijos rūmuose vykusioje Vilniaus miesto visuomeninių organizacijų atstovų sueigoje ir Kovo 11-osios minėjime, kurio metu apdovanojimai „Už nuopelnus Vilniui ir Tautai“ buvo įteikti iškiliems vilniečiams, tarp kurių buvo ir žemaičių. Renginio metu koncertavo Vilniaus universiteto folkloro ansamblis „Ratilio“.

KOVO 20 d. VŽKD kultūros vakaro metu pristatyta prof. Alfonso Motuzo knyga „Žemaičių Kalvarijos Kalnų maldyno istorija, muzika ir apeigos“. Renginyje dalyvavo, kalbėjo knygos autorius prof. Alfonsas Motuzas, Vilniaus arkivyskupijos vyskupas augziliaras, teologijos mokslų dr. Darius Trijonis, Vilniaus Švč. Mergelės Marijos Nekaltojo prasidejimo bažnyčios klebonas kunigas Vytautas Rapalis, Telšių vyskupijos, Tverų Švč. Mergelės Marijos Apsilankymo bažnyčios klebonas, kunigas socialinių mokslų daktaras Saulius Stumbra, Lietuvos piligrimų bendrijos pirmininkas, socialinių mokslų daktaras Darius Liutikas, Istorijos mokslų daktarė Vida Kniūraitė, muzikologijos mokslų daktarė Danutė Kalavinskaitė, Žemaičių Kalvarijos Kalnų maldas ir giesmes atliko Vilniaus arkikatedros Senųjų giesmių ansamblis (vad. Janina Bukantaitė). Renginyje naujiems draugos nariams – Irenai Kazakauskaitei ir Aksenijai Zubovaitei įteikti „Žemaičių pasai“.

KOVO 23 d. draugijos nariai aktyviai dalyvavo Vilniaus mokytojų namų Didžiojoje salėje vykusia-me Vilniuje veikiančios Akademinio žemaičių jau-

VŽKD kultūros vakaro, vykusio 2018 m. kovo 20 d., pranešėjai. Kalba prof. Alfonsas Motuzas

nimo korporacijos „Samogitia“ jaunų šeimų folkloro ansamblio „Virvytė“ (vad. Loreta Sungailienė) koncerte, kurio metu ansamblui įteikta „Aukso paukštė“ – aukščiausias mėgėjų meno kolektyvų apdovanojimas, kurį skiria Lietuvos nacionalinis kultūros centras.

BALANDŽIO 3-ąją (trečiąją Velykų dieną) Vilniaus žemaičiai buvo gausiai susirinkę į Vilniaus Žvėryno gyvenamajame rajone veikiančią Švč. Mergelės Marijos Nekaltojo Prasidejimo bažnyčią, kurioje tą dieną žemaičių kalba buvo meldžiama si už mirusiuosius, gyvuosius ir išvažiuosius artimuosius. Mišias žemaitiškai aukėjo šios parapijos klebonas, aktyvus VŽKD narys kunigas Vytautas Rapalis. Pasibaigus Mišioms joje dalyvavę žemaičiai įsiamžino bendroje nuotraukoje, draugijos pirmininkas Alvydas Strička „Žemaičių pasą“ įteikė draugijos naujai narei Sonatai Šerpytienei. Na o tada žemaičiai kunigo V. Rapalio buvo pakviesti į Velykinių margučių degustaciją, kurios metu gražiai pabendravo ir vieni kitus pasveikino su šventėmis.

BALANDŽIO mėnesį internetu buvo išplatinas Virginijos Bumblienės paruoštas ir VŽKD tarybos aprobuotas Metų žemaičio / žemaitės nominacijos nuostatų galutinis variantas.

BALANDŽIO 17 d. į VŽKD kultūros vakarą kartu su Raseinių rajono savivaldybės meru Algirdu Griciumi ir vicemere Gitana Rašimiene buvo atvykęs ir būrys garbių Šiluvos, kuri 2018 m. turėjo mažosios Lietuvos kultūros sostinės statusą, krašto žmonių: Šiluvos seniūnas Juozas Šlepa, VO Šiluvos bendruomenės „Aušrinė“ pirmininkė Judita Stoškienė, Raseinių rajono savivaldybės Kultūros centro Šiluvoje kultūrinių renginių organizatorė Birutė Gricienė ir net penki meno saviveiklos kolektyvai: moterų vokalinis instrumentinis ansam-

Kalba dr. Tomas Petreikis. 2018-05-15

Kalba doc. dr. Vaclovas Bagdonavičius. 2018-05-15

blis „Harmonija“, vokalinė grupė „Ingrida ir draugai“, senjorų vokalinis ansamblis (visų trijų vadovas Saulius Beniulis), tautinių šokių kolektyvas (vad. Milda Bertulytė-Urniežienė), moterų šokių kolektyvas (vad. Asta Beniulienė, Laura Balserienė). Jie į Vilnių atvežė ir renginio metu parodė specialiai tai progai parengtą koncertinę programą. Susirinkusiuosius sužavėjo ne tik šokėjų, dailininkų, muzikantų gausa, bet ir puikiai jų atliekami kūriniai. Šiluviškiai buvo atsivežę net ir gardžių žemaitiško kulinarinio paveldo patiekalų, tad renginio dalyviai buvo pavaišinti karštomis bulvėmis su lupynomis, žemaitišku kastiniu, juoda, pagal senolių receptą iškepta duona ir kt. gardumynais. Vakaronės metu mezgėsi naujos pažintys, bendradarbiavimo planai, buvo gražiai padėkota svečiams už atvykimą ir

Kalba prof. dr. Aušra Martišiūtė-Linartienė. 2018-05-15

gražų koncertą. Tą vakarą „Žemaičių pasai“ buvo įteikti seniai draugijos veikloje dalyvaujantiems Eugenijai ir Liudvikui Norvilams.

GEGUŽĖS 12 d. draugijos nariai aktyviai dalyvavo visoje Lietuvoje vykusiuose Ažuolyno dienos renginiuose.

GEGUŽĖS 15-ąją VŽKD kultūros vakaras buvo skirtas humanisto, rašytojo, iškilaus Mažosios Lietuvos kultūros veikėjo Vilhelmo Storostos-Vydūno 150-osioms gimimo metinėms (Lietuvos Respublikos Seimas 2018-uosius buvo paskelbęs Vydūno metais). Renginio metu vyko neseniai išleistos didelės apimties monografijos „Vydūnas“, kurios autoriai yra filosofas doc. dr. Vaclovas Bagdonavičius ir literatūrologė prof. dr. Aušra Martišiūtė-Linartienė, sutiktuvės. Knygą spaudai parengė Mokslo ir enciklopedijų leidybos centras. Kalbėjo prof. dr. A. Martišiūtė-Linartienė, doc. dr. V. Bagdonavičius, dr. Tomas Petreikis, koncertavo liaudiškos muzikos ansamblis „Kankleliai“ (vad. Daiva Čičinskienė). Tą vakarą susirinkusieji daug naujo sužinojo apie Vydūno ryšius su Žemaitija. Į renginį buvo atvykęs ir ilgametis VŽKD garbės narys, dabar Anykščiuose gyvenantis iš Raseinių rajono kilęs alpinistas Vladas Vitkauskas.

GEGUŽĖS 28 d. VŽKD išsiuntė raštą Pavilnių ir Verkių regioninių parkų direktijoms dėl Pūčko-
(Nukelta į 52 p.)

2018 m. rugsėjo 18 d. vykusio VŽKD renginio pranešėjai (iš kairės): prof. Viktorija Daujotytė, Justinas Kubilius, Danutė Mukienė, prof. Donatas Butku; kalba, 1938 m. Kaune išleistą žemaičių kūrybos antologiją „Žemaičiai“ demonstruoja prof. Viktorija Daujotytė

rių (Belmonto) visuomeninio sodo puoselėjimo. Jame buvo išsakytas susirūpinimas dėl esamos padėties minėtame sode ir pateikti keli pasiūlymai, akcentuojant, kad reikia:

1. parengti gyvulių lankymo, ganymo Pučkorių (Belmonto) sode rekomendacijas;

2. pasitelkti Vilniaus universiteto, Lietuvos edukologijos universiteto, esant galimybei ir kitų mokslo įstaigų darbuotojus, studentus ir atlikti sodo istorijos bei jame esančių veislių tyrimus;

3. sudaryti prie parko sodo bičiulių ir talkininkų visuomeninę tarybą, kuri galėtų aktyviau prisidėti prie sodo priežiūros, renginių organizavimo, viešinimo, tolimesnės sodo koncepcijos, atitinkančios parko ir vilniečių poreikius, parengimo.

Rašte taip pat buvo nurodyta, jog VŽKD įsipareigoja prisidėti prie Pūčkorių (Belmonto) sodo puoselėjimo ir populiarinimo.

BIRŽELIO 23-ąją, Lietuvai švenčiant Jonines, VŽKD 48 nariai buvo išvykę į ekskursiją, ku-

rios metu aplankyti Naisiai ir Kryžių kalnas Šiaulių rajone. Kadangi iš anksto buvo žinoma, jog tarp keliauninkų bus Jonų ir Janinų, Stanislovas Urbonas iš anksto buvo parūpinęs ažuolų lapų ir šakelių. Jų užteko ir puokštėms, ir kiekvienam keleiviui prie atlapo.

Naisiuose aplankytas itin informatyvus Naisių žemės istorijos muziejus, susipažinta su Naisių gyvenvieta, kurioje daug dėmesio skiriama vaikų ir paauglių laisvalaikiui. Šioje gyvenvietėje ekskursijos dalyvius nustebino čia esantys paminklai, prieskoninių žolių ir vaistažolių gausa tautiškos verpstės pavidalo gėlyne, neseniai suformuotas didžiulis piliakalnis, pavadintas Baltų arena. Draugijos nariai pabuvojo ir Angelų (triušių) saloje, svečiavosi pas puodžių Mindaugą Turolevičių, susipažino ir su puikiu Naisių žirgynu, netoli kurio yra įrengtos golfo aikštelės. Na o tada keliauninkų laukė skanūs pietūs Naisių kavinėje. Toliau kelionės maršrutas vedė į Kryžių kalną, kuris yra apie 12 km į šiaurę nuo Šiaulių. Ekskursijos dalyviai ne tik džiaugėsi, turėda-

Iš kairės: ekskursijos dalyviai Naisiuose prie Baltų kalendoriaus ir svečiuose pas puodžių Mindaugą Turolevičių. Nuotraukos iš „Vilniaus žemaičių kultūros draugijos metračio. 2018 m.“

Grupė choro „Aidas“ dailininkų. 2018-10-16

Kalba Stasio Girėno gimtinės muziejaus darbuotoja Lina Gudeliūnienė. 2018-10-16

mi galimybę aplankyti šią šventą vietą, susipažinti su ja, pavaikščioti kalno takeliais, bet čia ir pasimeldė. Iš Kryžių kalno kelias suko link Vilniaus. Prieš atsisveikindami visi ekskursijos dalyviai nuoširdžiai padėkojo jos organizatoriams.

LIEPOS 3 d. dainą ir šokį mylintys sostinės žemaičiai dalyvavo folkloro dienoje „Palinko liepa šalia kelio“. Jos metu Šventaragio skvere prie Katedros aikštės, šalia skulptūros „Lietuviška baladė“, vyko partizanų ir tremtinių sueiga.

RUGSĖJO 18-ąją VŽKD kultūros vakaro metu vyko „Žemaitiu gruozėnės literatūras antuoluogėjs „Žemaitė / Žemaičiai“ sutiktuvės. Leidinį pristatė literatūrologė, rašytoja prof. Viktorija Daujotytė, poetas, eseistas, redaktorius, literatūros kritikas Justinas Kubilius, rašytojas prof. Donatas Butkus, knygos sudarytoja, redaktorė ir leidėja Danutė Mukienė, meno kūrėjas Juozas Elekšis. Žemaitiškus

Kalba Lietuvos aviacijos muziejaus direktorius Remigijus Jankauskas. 2018-10-16

tekstus skaitė lituanistė Margarita Gaubytė, gitara grojo, žemaitiškas dainas atliko Povilas Girdenis.

Šioje antologijoje yra išspausdinti 48 autorių poezijos, prozos ir dramos kūriniai. Čia pateikta žemaitiškai rašiusių 1935–1945 m. veikusio Žemaičių rašytojų sambūrio narių, kurie 1938 metais Kaune išleido savokūrinių rinktinę „Žemaičiai“, tarp jų ir Sofijos Kymantaitės-Čiurlionienės žemaitiškai parašyti tekstai bei Lietuvos atgimimo metais žemaičių kalba pradėjusių kurti ir šią tradiciją iki šiol tęsiančių autorių kūryba. Daugelis šių autorių jau yra išleidę ir savo knygas žemaičių arba lietuvių kalbomis. Tai Donatas Butkus, Viktorija Daujotytė, Teklė Džervienė, Justinas Kubilius, Edvardas Rudys, Dalia Tramošauskaitė Zabitienė, Edmundas Untulis, Danutė Ramonaitė Mukienė ir kt.

Vakaro metu tylos minute buvo pagerbta neseniai Amžinybėn išėjusi 93 metų amžiaus sulaukusi gydytoja, ilgametė VŽKD narė Donata Pareigytė.

SPALIO 5 d. Vilniaus žemaičiai dalyvavo Vilniaus mokytojų namuose vykusiame renginyje „Gyventi Lietuvai“, kuris buvo skirtas iškilios mokytojos, knygų leidėjos, Lietuvos karalienės Mortos premijos, skiriamos talentingiausiems Lietuvos vaikams, mecenatės Jadvygos Karinauskytės-Kauneckienės atminimui ir knygos „Paukštė išskrido... pavasarėjant“ sutiktuvėms.

SPALIO 16-ąją VŽKD renginyje paminėta „Lituanica“ lakūnų Stepono Dariaus ir Stasio Gi-

(Nukelta į 54 p.)

Rašytojas Eugenijus Ignatavičius. 2018-11-20

Lietuvos Respublikos Seimo narys Arvydas Anušauskas. 2018-11-20

rėno skrydžio per Atlantą 85-erių metų sukaktis. Renginyje dalyvavo, apie šio skrydžio svarbą ir jo herojus išsamiai papaskojo Lietuvos aviacijos muziejaus direktorius Remigijus Jankauskas, Stepono Dariaus gimtinės vyr. muziejininkas Mečislovas Raštikis, Stasio Girėno gimtinės muziejaus darbuotoja Lina Gudeliūnienė, AMBO lėktuvo replikos kūrėjas Arvydas Šabrinskas, lėktuvo „Boeing“ kapitonas Vytautas Radavičius, istorikas Virginijus Jocys. Renginį lakūnų himnu pradėjo, koncertavo choro „Aidas“ solistai ir vokalinis ansamblis. Skaitovas Juozas Šalkauskas išraiškingai perskaitė Da-

Žurnalistė Aldona Žemaitytė. 2018-11-20

riaus ir Girėno testamento žodžius, aktualius ir šių dienų lietuviams.

LAPKRIČIO 20 d. VŽKD kultūros vakaras buvo skirtas draugijos nario, rašytojo, visuomenės veikėjo Eugenijaus Ignatavičiaus kūrybai. Renginio svečiai buvo literatūrologė prof. dr. Aušra Martišiūtė-Linartienė, Seimo narys Arvydas Anušauskas, žurnalistė Aldona Žemaitytė, rašytojas Eugenijus Ignatavičius (1935–2020). Kalbėjusieji, aptardami E. Ignatavičiaus kūrybą, visuomeninę veiklą, daugiausiai dėmesio skyrė jo naujausiai publicistikos knygai „Nepabūgę laisvės“. Puikiais muzikiniais kūriniais tą vakarą nudžiugino obojumi grojęs Kristupas Kačionas ir jam akomponavusi Jūratė Kuodytė.

Vakaro metu tylos minute buvo pagerbti neseniai Amžinybėn išėję du iškilūs žemaičiai – žurnalistė, knygų autorė Jūra Marija Baužytė-Štikelienė (1933–2018) ir režisierius, aktorius Eimuntas Nekrošius (1952–2018).

GRUODŽIO 19 d. būrys Vilniaus žemaičių dalyvavo Lietuvos teatro, muzikos ir kino muziejuje įvykusiame renginių ciklo „Prakalbinti žodžiu“ vakare „Ne toliū toliai nuo Dzūkijos ir Žemaitijos“. Jo metu koncertavo žemaitis bardas Povilas Girdenis ir dzūkas poetas Juozas Žitkauskas.

GRUODŽIO 28 d. į tradicinį VŽKD kalėdinį vakarą susirinkę Vilniaus žemaičiai linksminosi gražiai dizainerės Aldonos Markūnienės papuoštoje salėje. Šį kartą jų pats laukiamiausias svečias buvo Kalėdų senelis. Susirinkusiuosius puikiu koncertu

nudžiugino Medardo Čoboto Vilniaus Trečiojo amžiaus universiteto vokalinis ansamblis „Ave musica“ (vad. prof. Rita Aleknaitytė-Bieliauskienė). Vakaro dalyviai kartu ant Kalėdų aukurų uždegė dvi Gabijos ugneles. Šildant joms gražiai skambėjo vokalinio ansamblio „Ave Musica“ atliekamos dainos.

Tylos minute buvo pagerbtas Amžinybėn išėjęs etnologas, pirmasis VŽKD pirmininkas Stasys Gutautas (1954–2018) ir tautodailininkas, Vilniaus folkloro ansamblio „Ūla“ žymusis dainininkas ir muzikantas žemaitis Stasys Mickus (1932–2018).

Renginyje buvo paskelbta 2018-aisiais draugijos žemaičio /žemaitės rinkimų nugalėtoja. Ja tapo folkloro ansamblio „Tyklė“ vadovė Vitalija Brazaitienė. Jai įteiktas tai paliudijantis raštas. Gražiai buvo pagerbti ir kiti aktyviai draugijos veikloje 2018 m. dalyvavę žemaičiai. Antrojoje vakaro dalyje vyko linksma tradicinė kalėdinė vakaronė.

*Parengta pagal Virginijos Stanislavos
Bumblienės tekstą
Nuotraukos Bonifaco Vengalio*

Nuotraukose: koncertuoja Vilniaus Medardo Čoboto Trečiojo amžiaus Universiteto vokalinio ansamblio „Ave Musica“ (vadovė prof. Rita Aleknaitytė-Bieliauskienė) nariai

VŽKD tradicinės kalėdinės vakaronės dalyviai. 2018-12-28